

Sociaal Cultureel Planbureau

Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau (2014)

De acceptatie van homoseksualiteit door etnische en religieuze groepen in Nederland

Het rapport

In dit rapport geeft het Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP) op basis van bestaande data een kwantitatief beeld van de acceptatie van homoseksualiteit in verschillende etnische en religieuze groepen. Het rapport is kwantitatief en beschrijvend van aard: het gaat niet diep in op de verschillen en ontwikkelingen tussen en binnen groepen. De focus ligt op religie en etniciteit als verklarende factoren. Het rapport komt voort uit een metastudie: geschikte data uit diverse onderzoeken zijn bijeengebracht, en hieruit zijn conclusies getrokken.

Houdingen ten aanzien van homoseksualiteit zijn complex van aard. Het SCP onderscheidt hierin vier dimensies:

- 1: De waardering van homoseksualiteit in het algemeen
- 2: Gelijke rechten en (anti-)discriminatie
- 3: Reacties op homoseksualiteit in de openbaarheid
- 4: Reacties op homoseksualiteit in de naaste omgeving.

Nederland sinds de jaren '60

Nederland is één van de meest gesecculariseerde landen ter wereld. Rond 1960 stond een aanzienlijk deel van de samenleving nog ronduit negatief ten aanzien van homoseksualiteit. Een kwart van de niet-gelovigen en de helft van de gelovigen vond dat homoseksuelen uit de samenleving moeten worden verwijderd. Dit is in een aantal decennia sterk veranderd. Inmiddels staat Nederland bekend als één van de meest homotolerante landen ter wereld. Toch verschilt de houding ten opzichte van homoseksuelen sterk per bevolkingsgroep. Bovendien lijkt de sterke toename in algemene aanvaardigheid in de jaren '80 en '90 zich in deze eeuw niet bij alle gelovigen te hebben doorgezet.

Religie en homoseksualiteit

Volgens het SCP speelt religie een grote rol in de acceptatie van homoseksualiteit.

Onder niet-gelovigen is de acceptatie van homoseksualiteit groot. Deze groep heeft wel moeite met homoseksualiteit in de openbaarheid, maar de meerderheid zegt het geen probleem te vinden als hun kind een homoseksuele relatie zou hebben. Van de gelovigen,

staan rooms-katholieken en PKN'ers relatief positief ten aanzien van homoseksualiteit. Het meest negatief zijn de 'overig gereformeerden', de evangelischen en de moslims. Behoudend protestantse groepen en moslims hebben een vergelijkbare algemene houding tegenover homoseksualiteit. Wanneer het gaat om gelijke rechten en homoseksualiteit binnen het eigen gezin, is de acceptatie onder moslims het kleinst.

Op de stelling 'ik vind homoseksualiteit (bijna) altijd verkeerd' reageert 4% van de niet-religieuzen, 53% van de moslims, 27% van de PKN'ers en 58% van de overige protestante groepen bevestigend. Hoe intensiever iemand bezig is met zijn of haar religie, hoe groter de kans dat hij of zij (zeer) negatief is over dit thema.

Er zijn diverse gronden waarop bepaalde religieuze groepen homoseksualiteit afwijzen. Een deel van de religieuzen wijst homoseksualiteit af op basis van de veronderstelling dat het in strijd is met bepaalde religieuze voorschriften. Daarnaast strookt homoseksualiteit niet met (religieuze) idealen over huwelijk en gezinsvorming, mannelijkheid en vrouwelijkheid. Bovendien wordt homoseksualiteit vaak gerelateerd aan promiscuïteit. Overigens spelen laatstgenoemde idealen en associaties ook onder veel niet-religieuzen een rol in hun houding ten opzichte van homoseksualiteit.

Etnische groepen

Uit het rapport blijkt ook dat migranten uit niet-westerse landen veel negatiever staan ten opzichte van homoseksualiteit dan autochtonen en migranten uit westerse landen. Een meerderheid van deze groep vindt wel dat homoseksuelen hun leven moeten kunnen leiden zoals zij dat willen, maar homoseksualiteit in het openbaar of in het eigen gezin wordt door een groot deel niet geaccepteerd. Overigens zijn de verschillen tussen niet-westerse groepen onderling groot.

Neem bijvoorbeeld de stelling 'ik zou het een probleem vinden als mijn kind een vaste partner heeft van hetzelfde geslacht'. In de groep Nederlanders die jonger is dan 40 jaar, reageert 73% van de Turkse Nederlanders bevestigend. 76% van de Marokkaanse Nederlanders antwoordt bevestigend, alsmede 38% van de Surinaamse, 30% van de Antilliaanse en 16% van de autochtone Nederlanders.

Op de stelling 'homoseksuele mannen en lesbische vrouwen moeten hun leven kunnen leiden zoals zij dat willen' reageren alle groepen positiever: 54% van de Turkse Nederlanders is het daarmee eens, net als 62% van de Marokkaanse Nederlanders, 86% van de Surinaamse Nederlanders, 84% van de Antilliaanse Nederlanders en 91% van de autochtone Nederlanders.

Het SCP stelt dat het verschil tussen autochtone en migrantengroepen grotendeels verklaard wordt doordat niet-westerse migranten vaker religieus zijn en (de ouders) gemiddeld genomen minder hoogopgeleid zijn.

Leeftijd

Onder rooms-katholieken en niet-gelovigen hebben jongeren over het algemeen positievere opvattingen over homoseksualiteit dan ouderen. Bij protestanten is dit niet zo; er zijn zelfs aanwijzingen dat jongeren uit de evangelische stromingen en gereformeerden buiten de PKN negatievere denkbeelden hebben.

Moslimjongeren hebben een iets positievere algemene houding ten opzichte van homoseksuelen dan oudere moslims, maar als het gaat om het homohuwelijk of homoseksualiteit in het eigen gezien dan maakt leeftijd niet uit. De SCP zoekt de verklaring hiervoor in religie: seculariseringprocessen lijken bij (jonge) Marokkaanse en Turkse Nederlanders nauwelijks plaats te vinden. Ook speelt mee dat deze Nederlanders somber zijn over het maatschappelijk klimaat en zich vaak gediscrimineerd voelen. Hierdoor neigen ze zich terug te trekken in hun etnische of religieuze gemeenschap en zich af te keren van de 'ontvangende' samenlevingen en de daarbij horende normen en waarden. De afwijzing van homoseksualiteit door jonge moslims kan ook een reactie vormen op verwesterlijking: homoseksueel gedrag wordt gezien als een westerse, zondige leefstijl.

De rol van achtergrondkenmerken

In het rapport wordt rekening gehouden met een aantal achtergrondkenmerken: leeftijd, opleidingsniveau, woonachtig in stedelijke of minder stedelijke omgevingen. Het SCP stelt dat deze achtergrondkenmerken slechts een klein deel van het verschil in homonegativiteit verklaren. Zo kan minder dan één vijfde van het verschil tussen religieuzen en niet-religieuzen worden verklaard door het gegeven dat gelovigen gemiddeld ouder zijn, later opgeleid, vaker woonachtig in minder stedelijke omgeving van vaker van niet-westerse herkomst zijn dan niet-gelovigen.